

ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΠΑΛΛΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

..... ΤΑ ΚΟΥΡΕΙΑ

Σουβλής, ο κερματής της Βασιλικής Οικονομίας. Τα κουρέια της 'Οθωνικής εποχής. Τι έπαθε ο Κονστατπουρής στας 'Αθήνας. Οι παλιές μακρύτερες. Μελέτης, κουρέας και δοντοεργάτης. 'Ο Λυκούργος πού έδινε... μυτιές! 'Ο κουρέας του Θεού. Δηληγιάννη. 'Ο Παναγής Μελισσιώτης και η πελατεία του. Νέστορας έπεισδια των παλιών κουρέων.

ΕΝ ύπαρξει αμφοβόλια, ότι με τή γενέσεσι τής μάδας τών κοιμημένων μαλλιών, ή πελατεία τών κουρέων έδιδασκασθή και τα κουρέια έγιναν περισσότερα. 'Η γυναιξεί μιλούν σήμερα έλευθερα στα κομμωτήρια και τού φαινόμενο αυτό δέν παραστρέφει κανένα, ένω πρό πενήντα έτών 'δ' αποτελούσε σκάνδαλο.

Τήν έποχην εκείνη, οι 'Αθηναί δέν είχαν άνοια κομμωτίες. 'Ο περίφημος Σουβλής — κομμωτής τής Βασιλικής Οικονομίας— εινε ο πρώτος πού εισήγαγε τήν τέχνη τών καλλιτεχνικών κομμώσεων στις 'Αθήνας και ο πρώτος πού άνοιξε καλλιτεχνικά σαλόνια για τις κυρίες, δίνοντας έτσι στην άπλη τέχνη τού κουρέως τήν καλλιτεχνική ιδιότητα πού είχε στην Ερώλη και πού πάντων στο Παρίσι, όπου και «Ακαδημία Κοιμητών» ύπαρχε!

'Οτι ή τέχνη τού κομμωτού άνάγκητα στην καλλιτεχνία, τού μαθαίνουμε κι από τους άρχαιους συγγραφείς, πού αναφέρουν άνόματα κομμείων, ως διασημών άνθρώπων τής έποχής τών. Οι κομψές τής άρχαιότητος είχαν έξαιρετική θέσι στην κοινωνία και τά έργαστήριά τους ήσαν κέντρα καλλιτεχνικών συγκεντρώσεων. 'Ο Θεόφραστος, ο Πλουτάρχος, ο 'Αριστοφάνης αναφέρουν συχνά τα κουρέια, καθώς και οι Λατινί συγγραφείς τούς τόνσοοιους (κοιμητοί). Στους νεώτερους χρόνους, ή Γαλλία — ή μάλλον τού Παριού— εινε ο τόπος πού έδημοσίωσεν τήν τάξη αυτή τών έξωραστών τής ανθρωπότητος κεφαλής, οι όποιοι έλλημνησαν κατόπι όλου τού κόσμου. Από τήν τάξη αυτή έβηκε ο κουρέας—συγγραφέας Λεγκρά, πού έγραψε στα 1769 τήν «Τέχνη τής κομμώσεως τών Γαλλιδών κυριών», βιβλίον πού έστράφη δυν λουδοβίκεια τού άντίτυπου και σήμερα εινε σπανιότατο, σχεδόν άνεύρετο.

Περιφημος επίσης ύπηρξε και ο Νταξέρ, κομμωτής τής κυρίας Πουαδούρ, έξιντοτατός άνθρώπος, για τόν όποιον αναφέρεται τού άκόλουθον άνεύρετο: 'Η ώραία είνουσιμένη Λουδοβίκου ΙΕ' τόν ερώτησε μιά μέρα πός κατορώσασε ν' άποκτήση τούση φτημή. Κι' ο Νταξέρ τής άπάντησε:

— Δέν εινε έκληκτικό τού πράγμα, άφοι ύπηρεζα ο κομμωτής τής άλλης. 'Ο ποιηρός κομμωτής έννοουσε τήν προηγουμένη φίλη τού βασιλέως, τή δούκισσα ντε Σατώρ. 'Η ενφολογία τού Νταξέρ έκινολόγησε στ' άνάκτορα τών Βερσαλλιών και για τούλη καριό έβαδινε τούς μαρμαριούς τής Γαλλικής Αρλής, πού έτρελλανόνταν για τα σκανδαλίαια και τις κοσσοσυουρίες.

Γιά να φτάση ή τέχνη τού κομμωτού στις 'Αθήνας, χρειαζόμαστε να περάσιν περισσότερα από διακόσια χρόνια. 'Η πρώτη εμφάνισις τους δέν είχε τίποτα σχεδόν από τή λεπτότητα τής τέχνης, τήν όποιαν μάς έγκωμιάζουν οι Γάλλοι συγγραφείς τών δυο τελευταίων αίωνων. 'Ο πρώτος μακρύτερος τών 'Αθηνών δέν ήταν βέβαια τόσο έξιντοτός όπως ο Νταξέρ, και τα χοντρολατινιμένα άστία τους δέν ήταν δινυτών νά κινολοφορήσιν, παρά στους κίλους τής Παλιής 'Αγοράς και στις ταβέρνες. 'Η φιλιαρία τους, δταν δέν ήταν άνοητη, ήτανε δημολογική.

Τα κουρέια τής έποχής τού 'Οθωνας ούτε κατά προσέγγισιν δέν έβρισαν με τα σημερινά. 'Ακόμη και τα σημερινά σινουαικά εινε άνοητοίως καλύτερα και εύτροσοποιότερα.

Τότε τα κουρέια βρισκόνταν δεξιά και άριστερά στην όδον 'Ερμού, από τήν Κατωμαραξεί ως στην όδον Αιόλου—όπου και τού περιλήπτο καρφενείο τής «Ωραίας 'Ελλάδος»— και ξεχωρίζαν από μαζικά με τα σημερινά άπάντα από τήν πόρτα τους καλίαια, από τα όποια άνέμιαν, για να στεγνωσούν, ή άπλωμένες άσπροκόκκινες πετσέτες πού έσταζαν ασπινοάδα και λέρωναν τους διαβάτες. 'Ως σήμερα, κρυφόνταν άτ' έξω και μιά μετάλλινη λεκάνη.

'Η σερνή τού ποιηματος τού Σουρη, όπου ο ένδοσιουώδης έξωκοιμής Κονστατμουρής, περνώντας από τήν όδον 'Ερμού, δέχεται κατά πρόσωπο δλόκληρο τού περσιζόμενου τής λεκάνης τού κουρέως, δέν πρέπει να θεωρηθή σιτυνική ύπερβολή. Τό πάθημα αυτό μπορούσε να τού πάθη καθένας, άν περνώντας τυχαία έξω από ένα κουρείο, δέν έπρόσθετε να προφυλαχθή τήν ώρα πού τού μακρύτερότουλο άδειας δημητική στο δρόμο τή λεκάνη. 'Ο 'Αθηναϊός δρό-

μος ύπηρεζε άνελαθεν τού κοινού δοχείο πάσης άκαθαρσίας. 'Οι διασημότεροι μακρύτερες στα 'Οθωνικά χρόνια ήσαν ο γέγρο Γάγκρηης, ο Γεωργιαντάς, ο Πολυχρονόπουλος, ο Καλαματιανός, ο Πλατουτάς (πατέρας τού διασημου έντιμου κομμωτού πολιτευομένου 'Αργους), ο Φιλιππίδης, ο Λυκούργος και ο Μελέτης.

'Ο Φιλιππίδης ύπηρεζε και κουρέας τού βασιλέως 'Οθωνος. Στα γεράματά του έζούρευε, αυτός άποκλειστικώς, και τού Θεόδωρο Δηληγιάννη, περσιζόμενος με ιδιαιτερή φροντίδα τις φασορίτες του. 'Ο κουρέας αυτός ήταν έξαιρετικά πολυλόγος και πολιτισμομανής, έν τούτοις ο Δηληγιάννης τόν άφανε να λέη, διασεκάζοντας με τις πολιτικώς γνώμες του και τού κοσμοπολίτου.

'Οι μακρύτερες αυτοί πέθαναν πάλι. Από τα παλιά εκείνα κουρέια δέν σώζεται κανένα. Στη θέσι τους εινε σήμερα έγκαταστημένα έμπορικά και άλλα καταστήματα. Οι κομψές εκείνοι δέν κατοικούντο μόνο στο κουρέια και στο ξύσιμα. 'Ησαν και λιγάκι γραφοί, έβάζαν βδέλλες, έξωβαν βεντούρες, έφλεβοτομοίσαν κάθε άνοιξη τούς πελάτες του, έδωγαν δόντια κλπ. 'Ησαν οι μόνοι δοντοτοιοι τών εντιμών 'Αθηνών, γιατί ο Λεζουβίτς και ο Κασσαβέτης—οι πρώτοι συστηματικοί δοντοτοιοι τών 'Αθηνών— έγκατεστάθησαν πού άργότερα στην πρωτεύουσα.

'Ατ' αυτούς ο Μελέτης ημιζότανε σε όλη τήν 'Ελλάδα ως ο έπιτελειότερος δοντοεργάτης, εργαζόμενος μόνο ως τού μεσημέρι. Τις άπογευματινές του ώρες τις περνούσε στις ταβέρνες τής Πλάσας ή τού Ψυχρού, δοκιμάζοντας τα γραμάτια ή τα σόσιατα. Καί αν κανείς, τρελλαιμένος από τόν παρόδοντο, τόν έπαινε διά τής βίας από τήν ταβέρνα για να τόν πιάσ τού έργαστήριου του, εινάδινε να ιδη, άντι τής σάπιου, κανένα γερό δόντι του στην άκρη τής τανάλιας τού Μελέτη, ο όποιος στην περιστάσι αυτή, έλεγε:

—Τι σου φταίω γώ; πός σουτε νόθηδες τέτοια ώρα!...

'Ο κοινός τύπος 'Αθηναίου μακρύτερης τής 'Οθωνικής έποχής ήταν φορτανελλάς ή βροκάτζ, με μικρά κατεία μουστάκια, σινθηθός κολαράς και γενναίως κροσσοτής, ο όποιος κατέβαε τις και ν α ν τ ή λ ε ε τών γειτονικών ταβερνών με ιεροτική κατανύξη. 'Όλη ή έπίλοιπος ένός κουρέιου άπετελείτο από δυο-τρεις πάχυνος και μερικά λαχνητολάκια. Καθρέτες, μαουρίδες, άρρωματικά σαπούνια και λοιπές άνάλογες πολυτέλειες, ήσαν άγνωστες τότε. 'Οι μακρύτερες φοροδσαν άλατράδινες ποδιές στη μέση, αγωγιές, ζώνη δερματίνη για ν' άκονίζον τού ξυράρι τους, είχαν άνοσοκοιμημένα τα μανίκια τού ποικαμίσου και τήν τατσάρα καρφομένη στα μαλλιά τους. Στα παλιότερα χρόνια τού δερματινού άκόπι είχε ως συνέγειά τόν έν' άλλο λεπτότερο πεσί, σαν θηλειά, τού όποιου, κατά τήν ώρα τού άκονισματος, άντι στηρίγματος περιέβαλε τού κεφάλι τού ξυριζόμενου, κι έτσι σε κάθε κίνηση τού μακρύτερου τού κεφάλι κοινητόανε σάν έκκαμμές. Γύφω, στους τοίχους, ήσαν κροσσομένες τενεκεδινές βρύσες, όπου έβραζαν τού ζεστό νερό, γιά κείνους πού θά ήθελαν να λούσιν τού κεφάλι τους.

'Ο ξυριζόμενος, φοροτάς γύφω από τού λαμού του μιά τεράστια άποχη πετσέτα ήταν ίσοχρωμιμένος να κρατή με προσοχή τή μετάλλινη λεκάνη με τή ασπινοάδα, ένω ο μακρύτερος τόν ένάντασε σούδαρά, σάν να έκτελούσε κανένα από τα έπτά μυστήρια. 'Όταν έτελείονε τού κουρέμα, τού ξύσιμα και τού λούσιμο, ο μακρύτερης, για να φανερώση ότι έτελείωσε ή ιεροτελεστία, έδινε με τού δάχτυλό του... μυτιά στον πελάτη του, λέγοντας:

—Μέ τς' ύγιετες σου!

'Ο πελάτης, ζίνοντας τή μύτη του, έπλησίαζε τού λεγόμενου μπεςζαχτά και άφανε τήν άμοιβή τής περσιζώσεως «όλα όμοια λεπτά 50».

Στα νεώτερα χρόνια ένας από τους γνωστότερους τύπους κουρέων ύπηρεζε και ο περίφημος Παναγής Μελισσιώτης, ο διευθυντής τού Χαντειακού κομμωτηρίου «'Αψε-Σβίστες και θεατρικός συγγραφέας τής Θουμιούλας τής Γαλαξειδιότισσας και άλλων λαϊκών έργων, κουρέας τών λογίων τής έποχής του.

'Οι σημερινοί πελάτες τών κοιμητών 'Αθηναϊών κομμωτηριών εινε άδύνατον να φαντασθούν τα παλιά εκείνα κουρέια, όπου ο άρεμιάνος Λυκούργος έδινε μυτιές στους πελάτες του και όπου ο μακρο-Μελέτης έδωγαζε τού άπομυκηρο τού γερά δόντια τών 'Αθηναίων τού 1854.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΦΘΙΝΟΠΡΩΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

(Του St. Merril)

Κλωνάρια εινε τα χέρια σου δυο κρίνον
 Στα μάτια σου πτυχόνεται (τραυφεράν
 (ή άμορρα)
 'κι' ή έπίθα όλων τών ύστερων όράν μου
 (κι' ήμερών
 στα ούρανα και στα μάτια σου πλανιέται
 (με χαρά!
 Μό λένε τώρα στις κορρές τών άηλδών
 (βρουναν
 πός πέφτει, πέφτει αδιάκοπα τού χιόνι
 (τό λευκό,
 Μά τι με νοιάζει, άφοι έγώ στη λούρα
 τών εικοσι μου έδω στή
 (των χρόνων
 στή στή τού στήθους
 (σου είν)
 "Ω, τί καλύτερο για μέσ άλλάσσοντας φίλια,
 ταράκι μου, να παίρη μας ο ύπνος ο
 (γλυκύος,
 και στή θερμή ζηλιάρικη τής νεότης μου
 (έσκαλα
 να ληρημονιέται μόνος του ο "Ήλιος ο
 (παλός!)
 Μετάφρ. ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΗ

